Ч. 2. Чернівцї, середа дня 5. (18.) сїчня 1905 р. Рочник XXI.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ що середи, пятницї і недїлї, з тижневим додатком „РУСКА РАДА“.

Редакция, адмiнiстр. i експедиция при улици Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на попереджене застережене. — Рекламациї неопечатані вільні від оплати почтової.

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“ разом з „Рускою Радою“:
на цїлий рік . . . . . . 20 К. — с.
„ пів року . . . . . . 10 „ — „
„ чверть року . . . . 5 „ — „
„ місяць . . . . 1 „ 70 „

Поодиноке число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Розпочинаючи XXI. річник нашої часописи просимо приєднувати нам як найбільше нових передплатників, присилати а передовсїм вирівнати залеглости, бо із висиланем часописї без гроший мусимо вже раз покінчити.

Адмiнiстрация „Буковини“.

Полїтичний перегляд.

Скликане парляменту.

„Wiener Zeitung“ із дня 15. с. м. приносить відручне цїсарске письмо, що скликує раду державну на день 24. січня. На порядку дневнім першого засїданя находять ся: справоздане комісиї буджетової про державний проект що до удїлюваня запомог в квотї 15 і пів міл. кор. а також рефундациї 53 і пів міл. кор. касових засобів, відтак перше читане правительственного предложеня про контінґент рекрута на б. р. і перше читане буджету на р. 1905 попри буджетову провізорию до кінця червня 1905. Австрийскі часописї уважають, що з огляду на резерву Чехів і Нїмцїв не буде мати новий кабінет великих перепон бодай в часовій пацифікациї парляментарних відносин і в полагодї державних конечностий. — Бар. Ґавч загалом не має бути тілько переходовим премієром. Переходовим буде — як нас інформують — тілько склад теперішного кабінету, який около Великодня має зазнати значної реконструкциї, розуміє ся коли до того часу піде все добре із ріжними конечностями.

Подїї в Росиї.

Заповідувана від довшого часу димісия кн. Св. Мірского поки що не звершує ся. Не приніс еї і новий рік, що зазначив ся усуненем із московского ґубернаторства звісного реакціонера вел. кн. Серґія Александровича царского стрия. Єго іменовав цар головним комендантом московского военного округа а притім надав портрет царя Александра III. для ношеня на грудях на лентї ордена Андрія. При тій нагоді московске ґен.-ґубернаторство знесено, а установлено гродоначальництво, яке припа до дотеперішному чорноморскому ґубернаторови, Волкови. Головний начальник кавказкої країни пішов у відставку. Московского поліцмайстра Трепова, на якого як раз вчера виконано новий невдалий атентат придїлено до манджурскої армії — себто усунено із дотеперішного уряду. Свою карієру кінчив і кн. Алексеев, якого іменовано „почесним“ адміралом рос. фльоти. Маючи такий почесний уряд не може сповняти нїякого иньшого. На Новий Рік надїлив цар відзначенями ріжних мужів стану, між ними іменовав мін. скарбу кн. Коковцева секретарем стану а кількох меньше звісних мужів покликав до державної думи мабуть для скріпленя реакцийних рядів. Що реакция ще сильна видно й з того, що кн. Трубецкий написавши отвертий лист до царя про потребу конституциї — сторонив ся із Росиї до Копенгаґи.

Доля Комба.

Вибір нового президента француской палати Джомера поки що не довів ще до Комбового упадку. В дискусиї над інтерпеляциею в справі загального полїтичного положеня заявив Комб, що кабінет перевівши ухвалу конґреґацийного закона вже в 1905 р. задумує по ухвалї буджету полагодити закон про проґресивний податок, військову реформу, еметиуру робітників і роздїл церкви від держави. Відтак ухвалено 289 голосами проти 279 порядок дневний запроектований деп. Бенвенї Марґен, в якім 1) Палата похвалює заяву правительства 2) похвалює проґраму правительства і 3) всяке додаткове внесене відкидує. Заяву довіря Комб має, але із такою незначною більшостию довго правити годї. Тож зложить свій уряд добровільно мабуть вже незабаром. Комб бажає, щоб его наслїдником став Брісон. Кандидатами на уряд примiєра называють також мін. скарбу Рувієра, пос. Мілерана і Клеменсо.

Огляд 1904. року.

(Конець).

В Італії із замітнїйших проявів полїтичного житя треба зазначити повільне приготовлюване перелому у відносинах Ватикану до Квіриналу. Абсолютний видїл папского Риму від королївского, добровільна „вязниця“ у ватиканьских мурах оказує ся непрактичною враз із настанем Пія X., який вже як венецияньский патриярх кокетував із королївским двором; бачимо спершу виміни актів куртоазиї між одною а другою столицею а що важнїйше: католики беруть удїл в парляментарних виборах і утворюють у нїм щось на вид нїмецкого католицкого центра. Поза тим доходили із Італії в ширший сьвіт вісти про страйкові рухи передовсїм між комунїкацийною службою. Сензацийні вісти про ампутациї „хорого чоловіка“ себто Туреччини, у яких малаб брати удїл також і Італія, входячи тут в конфлїкт із австрийскими інтересами — притихли. Загалом треба сказати, що на цїлім **Балканї** а передовсїм в Македониї минув той рік доволї супокійно, головно через те, що Росия маючи доволї клопоту на далекім сходї перестала увихати ся на близькім сходї. Цїла пацифікацийна акция великих держав в Македониї обмежила ся на введене жандармериї, яка цїлими місяцями стояла бездїльно, ждучи на рішене прм. таких важних питань, як те, чи жанд. офіцири мають ходити в шапках чи в фезах. Туреччина бачучи свою вигідну позицию зовсїм не жалїє колод, які кидає під ноги своїм европейским „докторам“.

Македоньска квестия, се була одинока справа, якою занимала ся **австрийска** заграннична полїтика. Внутрішні подїї у нашій державі стали під знаком „крізи“, у якій наша держава находить ся вже від кількох лїт. Інтерес суспільности до парляментарних подїй блїдне що раз більше. Ним цікавлять ся хиба як ареною ріжних лайок і скандалів... Все сходить у нїм до того, щоб правительство виборювало ухвали на дозвіл бранки і побору податків, емісиї рент і вибору делеґациї, ну а в делеґациях згоду на нові канони і т. д. Коли годї осягнути що в „парляментарній“ дорозї, виринає §. 14. Для удобруханя послів впаде й кабінет як прм. Кербера, але все сходить за коротенький час на старі шляхи. В Угорщинї, де §. 14. не має своєї сили, де монарх заприсяг конституцию, роля правительства тяжша і опозиция має більше значіня. Послїдний експеримент із зміною виборчого реґуляміну не удав ся. Розписано нові вибори. Мають прийти нові посли „із волї народа“, які рішили-б справу, по чиїм боцї правда. Не без впливу буде на вислїд виборів й квестия національна. Словаки й Румуни вже зорґанізували ся, щоб належно бороти ся проти мадяроньских шовіністів. „Заступники народа“ мають бути нові, хоч виби-

---

Лїза Венґер.

Нова книжка.

(З нїмецького переклав Іван Діброва).

Був раз старий осел, якого неможбуло до нїчого ужити, бо через довге стояння і частий хід ослаб на ноги. І подумав він написати книжку для шкільних дїтий, з котрої можна би бачити, як то іде в сїм сьвітї.

От скликав він своїх трох другів крета, когута і ластівку, щоби вони, як досьвідчені люди, сказали йому все, що знали про сьвіт, бо хотів, щоб в книжцї була цїлковита правда.

Вкупі номандрували вони на поблизьку сїножать, де без перешкоди могли говорити. Осел ляг під дерево, крет залїз у випорпану діру, з котрої показав лише голову, когут сїв на плотї, а ластівка на найнизшу вітку дерева, під котрим радили. Осел виняв свою нотатку, затисав олївце і попросив крета, щоб розпочав дискусию. Він прибрав відповідну позицию і зачав:

— Сьвіт є темний.

— Темний? — запитала ластівка із здивованем.

— Так, темний! — відповів крет з притиском, — темний і вузкий. Довгі і вузкі хідники перетягають його, а в них можна цїлком свобідно ходити. Хідники робимо собі самі, мимо того, що те коштує нас багато тяжкої працї. Поживу дає товпа. Всї зьвірі носять чорний оксамітний кожух.

— Чорний, оксамітний кожух, — крикнув когут, — що за глупість.

— Так, чорний кожух! Є навіть кертицї, що носять білий кожух, але таких на щасте мало, — ними всї погорджують, бо вони не такі, як другі.

Осел списував все, що говорив крет дуже пильно. При деяких словах робив собі замітки, не кажучи про се нїкому, — лише дуже ввічливо запитав ся крета, чи має ще що докинути.

— Розуміесь, — сказав крет. — Головно є те, що в сьвітї є дуже чудно. Один день подібний другому — і лише дві річи розраджують тебе. Перше то пожив, а друге, що глядиш на другого зьвіря гордо, котрий не жиє так само як кертицї. — І се найбільша приємність кертиць.

Осел записував се все, а відтак попросив когута подїлитись із досьвідами.

— Сьвіт, — зачав когут, — є незвичайно веселою річию. Досить до їди, досить до пития, а курок кілько лише захоче ся!

— Кілько лише захоче ся! — простогнав заздрісно крет.

— Так є! — Але з огляду на здоровля — більше як десять не повинно ся тримати на своїм дворі. — Сьвіт є чотирокутнний і обведений кругом дротяним плотом. Він має також і сьвітла на небі — і тодї є тепло, деколи падуть білі обривки на землю і тодї є зимно.

— Білі обривки? — запиталась здивовано ластівка.

— Так, і як вони падуть на діл, тодї білїє ся цїла земля. Жадне зьвіря не кладе тодї яець. Знаходить ся часом хтось, що приносить поживу. Робити не треба. — Звірі носять пера і червоний гребінь.

— Гребінь? — скрикнули разом крет і ластівка.

— Так, не правда? А бачите, що я маю один, мої курки мають також по одному — і ще неправда? Кожде слово, що кажу, є правдивим! Жиючи в серединї сьвіта, я мав час з раня, до вечера всему приглядати ся.

Осел попросив когута, щоб не сердив ся, бо правдї його спостережень нїхто не сумнїває ся, — лише не кождий виходить з тої самої точки, а в такім разї мусять бути діференциї.

— Найкрасшою на сьвітї, — почав знову когут, — є купа гною. Се правдива штука винаходу! Хробаки, хрущі, зерна, коротко, що лише забажаєш, то знайдеш там. Та-ж то найбільша втїха, коли бачиш, як всї гребуть, драпають, дзьобають і кудкудакають, і нїколи не почуваєш ся щасливійшим, як тодї, коли стоїш на купі гною і пієш, а голос твій іде сьвітами.

Захвачений цікавостию прислухував ся тому осел, а коло послїдного слова зробив хрестик, щоби те місце обробити як найлїпше, — а відтак попросив ластівку, щоб і вона оповіла свої спостереженя.

— Сьвіт, — почала ластівка — є надзвичайно великий. Складає ся він із земель і моря, гір і долів, а найкрасшим на сьвітї, се стрілою в повітрю пробиватись з одного краю до другого, перелїтати великі моря, та жертвуватись страшній бурі.

— Погана приємність, — пробурмотів крет, а когут і осел покивали лише головами. Більше не питав ся він. Все здавало ся йому фантастичним, непевним і дуже переборщеним, в сякім разї буде він при писаню книжки вірити більше тим двом, нї-ж ластівцї.

Вкінцї подякував всїм тром за їх цікаві спостереженя і обіцяв, як лише вийде книжка, дати кождому по одному примірникови. І хоч ті спостереженя багато де в чім і не годили ся з собою, та все-ж в виду того, що други його суть чесними людьми і їх висказам нема що сумнївати ся, він все старанно обробить, і зі всїх спостережень візьме те, що може найбільше дїтям придати ся.

В пару днїв потім появила ся книжка для шкільних дїтий, а учитель бузьок читав дїтям про все те, що там говорило ся про сьвіт, бо звичайно се займало їх найбільше.

І так говорилось там: Сьвіт темний. Сонце є, але воно сьвітить не завжде, а як сьвітить, не бачуть його всї.

Всї зьвірі носять гребінь, а деколи чорний кожух. Сьвіт незвичайно великий, високий і обведений плотом; є чотирикутним. Найкрасше на сьвітї, се купа гною. Деякі летять через неї і жертвують ся бурі, иньші піють і шукають

рають їх після давного виборчого права. Мають вийти заступники народа, хоч відомо, що угорскі вибори переводять ся ще більше „концертово“ як в Галичині. Передсмак нових угорских виборів дає вже те, що із Галичини зареквіровано військо на угорскі вибори.

*

Чи не найзамітнійше зазначив ся минулий рік в історії Буковини. Було се як раз в грудни тамтого року, як дідичівска більшість насильно здавила виборчу реформу, як особистими аферами не допускала до ніякої роботи. В цілім краю наспів нечуваний роздор. В нашій країні, що потребувала конче суспільно-економічних реформ закипіла міжнародна борба, якої авторами була волоска боярня et cons., що рівно старали ся знищити й пос. Василька і таки свого однеплемінника, др. Лупу, що сьмів бути враз із др. Авр. Ончулом еретиком у волоскім таборі. І в хвили, коли краеви грозила небезпека дальшого дідичівского руйнованя, єднає ся до борби все, що хоче населенє краю спасати поважним трудом і новітними реформами. Сильну мору для „Вільнодумного Союза“ становили як раз рускі посли, що все боронили інтересів народних мас, крім одного др. Гакмана, за що й стрінув єго при виборах враз із цілою партиєю кацапских киринників належний народний суд.

І так зложило ся, що по однім боці стали разом волоскі і польскі дідичі враз із своєю інтеліґенциєю і прислужники тої кліки в виді наших кацапів, маючи при тім воєнні кадри із цілого стану сьвященичого враз із консисториєю і митрополитом. Се були защитники „ладу“ основаного на неправді і кривді, по безвпиннім мужицкім визиску і позбавлюваню єго політичних прав. По другім боці стають Русини, вільнодумні одиниці із волоскої інтеліґенциї враз із мужицтвом і переважна частина жидівского а по части й німецкого елементу. Головними борцями вільнодумного табору стали народні учителї.

Хто воює троюдним оруж'єм, сам від него погибає. Оттак було із боярскими „лицарями“ a lá Янку. Суспільність годї вести довго блудними шляхами. Паде „Bukowinaer Journal“ а відтак при виборах також цїлий табор дідичівский. Бодай раз виходять із виборчої урни послами правдиві заступники народу і то помимо так страшної контраґітациї а навіть корупциї як се було в Садаґурщині проти др. Ст. Смаль-Стоцкого. — Що те все було можливе, треба завдячити передовсім кн. Гогенльоге, який приказав всїм політичним функціонарям поводити ся безсторонно. Се були перші вибори на Буковині без жандармского баґнету, без співудїлу старостів. І сего не забуде Буковина кн. Гогенльоге ніколи. Не забуде сего ніколи тим більше, що живемо в сусідстві із Угорщиною й Галичиною, де єднають ся „Венґер — Поляк — два братанкі“ також і в справах виборчого терору й корупциї. Розумієть ся, що такий вислід виборів викликав лемент усїх „приятелів“ народу, але факту, що довершив ся правним шляхом, вже було годї відмінити. Мир — що був вписаний на прапорі „Вільнодумних“ — побідив, тож прийшов час, щоб він завитав дійсно у всї области публичного житя Буковини.

Видимим знаком сего мира була обсада найвисших автономічних урядів — маршалківских крісел. В сїм дусї працював також і сойм, переводячи далекосяглі ухвали, що саме ради удержаня того мира мусїли тратити на своїй остроті. Також і краєве правительство, на чолї якого став др. Окт. Реґнер-Бляйлебен старає ся йти шляхом вказаним кн. Гогенльоге. Се все спонукує до зміни фронту і найтвердших миробурців із консисториї. Писати ширше про те все не стоїть — сеж події послїдних днів, які ще всїм у тямцї.

Те що сказано тут про Буковину відносить ся також і до нашого народу, що в кінци діждав ся бодай частинного признаня належних єму прав. Руска репрезентация соймова чиста від кукілю, роздору й ворожих послушників, скріпленє наших становищ у законодатних тїлах, основанє кіцманьскої ґімназиї, зріст читалень, кас і консумцийних товариств, а головно розширенє „Січової“ орґанїзациї — се наші плюси із минулого року — здобуті працею і єдностию рускої громади. Коли та праця над народною просьвітою і орґанїзациєю стане ще інтензивнійша, коли почутє громадяньскої лучби буде що раз більше зростати й ставати ме красша наша доля бодай у сїй частинї Руси-України, де нам вільно працювати над своїм добром.

Що значить спинюванє народного розвитку із боку власти бачуть наші земляки в Галичині, Угорщині й Росиї. В Галичині удало ся в кінци по довгих короводах зискати тогід руску ґімназию в Станиславові попереджену заснованєм кількох польских шкіл середних. Минулий рік був в Галичині добою оживлених складок на будову народного театру у Львові. В Угорщині поза заснованєм сільских кас майже наслїдно бючки народного житя. Враз із російскою суспільностию заворушила ся й Україна. Лїтературні й композиторскі ювилеї дають товчки до всенародних зборів, де лунає проскрібоване україньске слово, для чого власти стають толерувати, маючи за плечима — революцийну україньску партию. У заморскій Руси кріза церковна притихла — за те росте еміґрацийний фонд і основано першу руску бурсу в Америцї.

Загалом же треба признати, що між широкими масами зростає просьвіта, кріпшає економічна й полїтична орґанїзация. Ходить тільки о те, щоб прискорювало ся єї темпо.

У культурнім житю нашого народу зазначив ся минулий рік більш оживленим рухом видавничим, хоч нових дуже визначних талантів він не приніс. Побільшили ся також ряди нашої журналїстики, між якою треба конче згадати появу „Економіста“.

Не обійшло ся і без днів загального суму. Смерть і того року витрутила не одно перо із письменичих рук, щоб тільки згадати непокриті ще муравою могили Михайла Старицкого і нашої передчасно згаслої Евгенії Ярошиньскої.

Дасть Бог, що нашому народови прийде ся новий рік замкнути із красшим білянсом.

Історня великого штрайку у Вашківцях н. Чер.

(Конець.)

Старшинї стало се дуже немило, що очерненє товариства дало основу до бесїди князя з п. віцемаршалком і она рішила сейчас вислати депутацию, щоби пояснила князеви, як безосновна ся клевета і оповіла стан річи. В склад депутациї входили 3 січовики і 1 представитель господарів і ся депутация була в середу дня 20. липня 1904. у Є. В. князя. Самого єго не було дома, тож депутацию приняв д. надкомісар Кешман, який говорив з нею верх години! Представивши поведенє робітників і напасть (в виді закиду „страйку“) і просила 1. перепроваджeня найострійшого слїдства против „Січи“ — і взагалї всїх підозріваних о „страйк“ — а властиво насильство, (бо страйк не є делїктом), а 2. просила передати князеви просьбу о найлїпше переконанє що до „Січий“ — та 3. збила закид, який зроблено „Січи“, що не гасила вогню в Вашківцях, бо в акциї ратунковій взяли „Січовики“ участь перед прибутєм сторожі огневої і ратували в числї 60 (шістьдесять) мужів з нараженєм здоровя. Надкомісар списав точно все з уст делеґатів, та обіцяв найскорійше передати до відомости князеви. По довгім довгім часї виточено з сторони прокураториї дер. слїдство всїм присутним у Шауера 8. липня взглядно 40 людям — о насильство, поповненє на стороньских робітниках у Шауера, яким нібито грожено, коли не перестануть роботу і не прилучать ся до „страйку“! Розуміесь саме собою, що слїдство виказало невинність підозрілих, дальше переслїдуванє їх застановлено, а лише шістьом виточено процес о переступленє закона коалїцийного, а функціонар прокураториї, Куґельсперґер, (знаний вашківский з прихильности до Русинів), розтягнув обжалованє на двайцятьох! Отже на лаві обжалованих засїло 26 обжалованих, а процес провадив ся в судї пов. у Вашківцях. Оборони підняв ся п. др. Галїп і доказав дуже красно на основі цїлоденної росправи цїлковиту безвинність обжалованих. Судия-ж засудив з них всего навсего трох на кари по кілька днів і не за „страйк“ — а за переступленя, які лиш мало лучили ся з тою подїєю і були справдї виною, але власною укараних, та нїчого не мали з „Січию“ спільного. Решту увільнено від вини і кари. Против вироку зголосили укарані рекурс, а розправа перед трибуналом апеляцийним дня 24. грудня 1904 в Чернівцях мала той вислїд, що з трох укараних у Вашківцях засуджено одного на 8 діб арешту за те, що по „страйку“ (!) і кілька днів по тім допустив ся ріжних дрібнїйших переступлень, а двох увільнено від вини і кари!!!

Отже так виглядає „страйк і бунт“!!! І крик піднесено, і князя старали ся ввести в блуд, і спроваджено жандармів і списано богато донесень! А слїдство і розправа доказали зовсїм ясно, що не було ніякого страйку, не було навіть анї змови, анї солїдарного виступу анї мисли дїлати якебудь зло! Однак фабриканти штучних бунтів повинні тямити про історичну немезіс, яка немилосерно мстить ся на тих, що безвпинно дратують нарід. Розуміесь не місце тут нагадувати виновникам злочину поповненого на вашківских робітниках, що їм забрано тільки дорогого часу та грошей на оборонців, їх великий гріх та питати про серце, про людске чувство. — бо — такого у гієни не шукати!! — Але прецїнь варта згадати — для гумористичної сторони сего сумного образця — і ролю, яку грали кацапечі наймити в своїй ґазетцї „Нар. (З)рада“! Они виразили ся, що у Вашківцях великий страйк (за почином „Січи“; „Polizei!“ кличе фаґас) — і жадають такої платнї, що дідичі пішли би з торбами давши єї (роз. десятий сніп!) Сей висказ і на жарт за „слабий“ отже ред. тої шматинки мусить дуже добре знати своїх 17 передплатників (прочі дістають даром, бо папір, — як кажуть — їм потрібний), коли виступають з такими арґументами!

А для нас випливає з цїлого факту мораль така, що треба дуже обережно приймати вістки про „неспокої викликані народом“, бо во виду доброго, ба навіть надмірно шкідливо доброго серця нашого народа, — а з другої сторони підлости єго ворогів, належать они майже все до мерзких фікций à la „страйк“ у Вашківцях н. Чер. (іс.)

Відозва!

Зі всїх повітів буковиньскої Руси найбільше занедбаний і забутий є повіт сучавский, в котрім руский нарід хотя ще становить третину населеня повіту, для браку руских шкіл чим раз більше винародовляє ся. Колись то гомонїло в Сучаві руске слово і кипіло руске житє, чого доказом є ще нині істнуючі назви улиць, назви керниць; як „Малий Шипіт“, „Великий Шипіт“, назва церкви „Мировоï“ (Miroutzkirche), в котрій підписувались мирні договори і пр. Тут вславив ся колись то Тимош Хмельницкий з своїми козаками одружившись ся з князївною молдавскою Розандою Лупулївною; тут і упав він, убитий кулею арматною. Сучава і єї окрестність — се історична земля руска, славяньска. На жаль тут пропадає тепер бувальщина наша. Вже й дорослі забувають свою рідну мову, свої піснї, свої предківскі звичаї і обичаї і напір чужих народів стає чим раз сильнїйший. І кождому рускому чоловіку умлїває серце, як дивити єя на свій заумираючий нарід.

Длятого зірвала ся Русь сучавска до оборони своєї батьківщини, своєї рідної землї і постановила заснувати бурсу і двигнути Народний Дім і так заложити своє огнище, яко підставу лучшої будучности. В сїй цїли засновано товариство, котре правительство буковиньске рескриптом з дня 8. падолиста 1904 Ч. 31.328 потвердило.

І тепер звертає ся бідна громада руска сучавска до цїлої Руси, до наших інституций, до наших вітців, материй, братий і сестер, до всїх, у кого ще не завмерло руске серце, хто дорожить ще честю свого народа і хто має віру в єго будучність, щоби поспішив з лептами на ратованє пропадаючого повіту, котрий, яко лежачий на окраїнах із своїм чудним клїматом і благословенною землею має для Руси велике значінє. Австрийска Русь має вправдї много бурс удержувати, але надїємо ся, що

хробаків. В сьвітї дуже нудно, але також і дуже весело, а найбільше тодї, коли має ся багато курок, і досить поживи.

Багато зьвірів бачуть, як з неба падуть маленькі платки снїгу, иньші знову не бачуть їх.

Часом приносить зьвірям дехто поживу. Коли бузьок прочитав все те, мусїли дїти прочитати, а відзнак і на память вчити ся.

Довго думав осел над тим, котрі спостереженя суть найлїпші, бо-ж всї не годили ся з собою. Він не хотїв жадного із своїх другів кривдити, щоби щось вилишити, тай то, що хотїв вилишати, здавало ся йому до книжки найвідповіднїйшим.

Та вкінци найшов вихід. Наробивши багато карток, понаписував він на них всї спостереженя крета, когута і ластівки, кинув їх у миску, помішав добре, а відтак зачав по одній тягнути. Першу картку, що витяг, впотребив для книжки, четверту нї, і так далї, поки не витяг послїдну.

Бузьок відвідав осла і в імени підростаючої молодїжи, подякував йому за інтересну появу книжки.

при жертволюбивости руский і на сучавску бурсу гроший найде ся.

Тїснїйший комітет руской бурси в Сучаві склав ся в сей спосіб: Голова о. Сидор Бобикевич, заступник голови др. Папа, секретар Гулка, скарбник: Андрей Алїськевич.

Всякі датки просимо присилати на руки секретара Вп. Андрея Алїськевича, властителя реальн. в Сучаві.

Сучава, 14. січня 1905.

Комітет.

Росия й Японія.

На поли війни в Манджуриї лучила ся подія, що в дечім нагадує очайдушні набіги владивостоцкої ескадри. Російска кавалерия, козаки Мищенка обійшли на захід від Ляояну далеким колесом ліве крило Японцїв і станули аж коло Нючвану позаду японьскої армії та ушкодили в двох місцях зелїзницю. Очевидно довідались Росияни, що ґен. Ноґі перевозить свої тяжкі пушки до армії маршалка Оями і хотіли тому перешкодити. Минувшої середи доїхали були козаки аж до зелїзницї межи Аншанчан і Хайчен, а відтак межи Інкав і Дашіцао і там єї ушкодили. Ушкоджене однак було мале і Японцї зараз направили зелїзницю. Того самого дня 2000 російскої кавалериї заатакувало Нючван.

До „Standard"-у доносять з Інкав (Порт Нючван): Відділ російскої кавалериї і піхоти, котрий заатакував Нючван і Нїочатун, числив 2000 людий. Атак розпочав ся дня 12. с. м. о 3-ій год. пополудни. О год. пів до 9-ої виконали Росияни три атаки на японьскі маґазини. По направленю зелїзницї ушкодженої в кількох місцях, Японцї одержали поміч і відперли атаки. Росияни лишили на побоевищи 62 убитих і 11 ранених. Після японьских донесень відтяло 8000 японьского війска відворот Росиянам. Японцї одержують заедно поміч так, що тепер положене есть вже зовсїм безпечне.

До Токіо доносить ґарнїзон з Ляояну, що в четвер Росиян коло Інкав побито. Вони уступили до Какаоку на полудне від Нючвану, оставляючи на побоевищи 60 вбитих і 6 ранених. Страти їх — як думають — виносять 200 людий. В пятницю побито Росиян під Нючваном.

Телеґрами.

Віденъ. Поспішний потяг північної желїзницї виколїїв ся вчера в ночи із шин в дорозї із Берна до Відня коло Ґогенав. Три особи тяжко ранені а 17 легко. Причиною катастрофи пукнене шини.

Петербург. Мінїстерство скарбу внесло до комітету мінїстрів проект установленя окремої комісиї, яка випрацювалаб закон про державне обезпечене робітників.

Ваймар. Велика княжна саско-ваймарска Каролїна померла о 6-ій годині рано.

НОВИНКИ.

Чернівцї, 17. січня 1905.

Краевий президент др. Окт. Бляйлебен повернув передвчера із Відня.

Доповняючі вибори соймові в повіті сучавскім відбудуть ся д. 9. лютого. Кандидатом „вільнодумних" е надінжінер Тит Ончул а проти него на ново кандидує дідич В. Прункул. Руські виборцї, що перше із гідного признаня солїдарностию голосували на вільнодумного хоч волоского кандидата і тепер сповнять належно свій обовязок.

Німецкі ліки на руске здоровле приписує директор т. зв. руской ґімназиї п. К. Козак для учеників тої заведеня, силуючи їх до закупна німецких правил здоровля. Все і всюди признавано, що гіґіїнїчні приписи треба ширити в мові даного середовища, тож ученики-Русини в т. зв. руский ґімназиї повинні би за свої гроші хиба одержувати названі приписи у своїй рідній мові, тим більше що видавництво книжок шкільних у Відни вже давно видало Бурґерштайнові „Правила здоровля для учеників і учениць", про що ми згадували в 139 ч. із 5. грудня м. р.

Нема обіду най буде бодай муштарда. Із великим гамором збирали ся кацапи збирати складки на російских салдатів і переслали тепер редакциї „Правительственного Вестнека" всего 381 кор. Розуміеть ся, що сю кацапску поміч, яка російску армію нї охолодить нї загріе, — нагадуе казку про коня й жабу. Всеж таки могли були кацапскі штабовцї із „Ґалїчанїна" і „Руского Слова" віддати Росиї трохи більше як тих 150 рублїв чи там 381 корон. Висилка сеї квоти в редакцию російского „Правительственного Вестнїка" говорить сама за себе. Колектори були самі сьвідомі нїчевости цїлої складки; хотять обід заступити муштардою в видї коментарів, що се мовляв гроші зложені із мужицких сотиків, які доказують, що „все наше крестянство считаетъ себя кровью й платою русскимъ" і т. д. „что весь трудъ враговъ русскаго народа, желающихъ создать два особные русскіе народа ни къ сему не привелъ и дасть Богъ, не приведетъ". Доказом сего мае бути те що „украинскія" ананофільскі часописї в Галичинї і Буковинї перемінили тепер, „свое отношеніе къ русско японской войнѣ". І деж ті наші сердечні русскіе побачили ту переміну у нас? Се доступне хиба для них самих, бо на дїлї в тім нї слова правди.

Пенсийний фонд учительский. Із загального доходу ц. к. видавництва книжок шкільних в Відни за 1903. р. припало 3460 кор. на Буковину. Отся сума вплинула до пенсийного фонду учительского.

Угорский палятин архикнязь Йосиф лежить від кількох днів тяжко хорий в Риецї.

Поручник — дезертиром. Черновецкий суд оборони краевої взиває поручника Арпада Фухса нечинного стану 22. п. п. оборони краевої, що від 9. мая 1904. відтягае ся від військової служби, щоби до 40 днів зголосив ся перед военним судом визначеним для него, инакше западе суд в его неприсутности.

Шкарлятина в Вашківцях змагае ся з кождим днем. Та пошесть буквально десяткуе дїтвору. Інтеліґентні родичі сперли своїх дїтий і не посилають більше до школи. Лиш пан староста, як звичайно, припізнивсь з відповідним зарядженем і сего разу. Школа еще доси не замкнена. Звертаемо на се увагу висших властий, з просьбою, щоби на місци сконстатувала стан пошести і відповідне зарядила.

Справоздане із загальних зборів тов. „Руской православної Шляхти на Буковині". Збори відбули ся 9. с. м. в день сьв. Стефана в Народнім Домі. По привитаню присутних спімнув голова зборів п. Николай Влад де Вердеш про смерть двох вельми заслужених руских женщин і то панї надучительки Стратийчукової і панни писательки Ярошиньскої, котрим збори віддали честь піднявши ся з місць. По зверифікованю протоколів і удїленю абсолюторії уступаючому Видїлови, вибрано новий Видїл: голова: Николай Влад де Вердеш, надпоборець податковий, заступник голови: Теофіль Бриндзан, ц. к. проф. реаль. шк., секретар: Панько Клим, канд. філь., касіер: Іван Воробкевич, управ. рент. уряду, контрольор: Николай Ісопенко, ц. к. проф. ґімн., Видїлові: Николай Спинул, ц. к. інспектор шк. повіт., Барбір Олександер, надучитель, Іля Ілюк надучитель, Дарій Пігуляк, надучитель, Діонізій Севескул учитель. Заступники видїлових: п. надучитель Парт. Данчул, надуч. Левонтій Николай, п. Цента Юрій, п. Паладій Юрій. п. учит. Лікперда, п. надучит. Падура Дмитро. Стан каси був за попередний рік такий: доходу 2076 кор. 80 сот., видатків 1824 кор. 2 сот., чистий остаток: 252 кор. 78 сот., дальше мае тов. в щадници книжочку на 132 кор., разом 384 кор. 78 сот. не вчисляючи субвенциї з сойму 2000 кор. Товариство подало до відомосни на загальних зборах, що о. Караджє, котрий пожертвував на дївочий інтернат 100 кор. став членом основателем. Товариство загадуе на другий рік робити прогульки получені з забавами по шляхотских селах. По нарадї над внутрішними справами товариства замкнено загальні збори триразовим окликом „многая лїта" на нашого найяснїйшого монарха Франца Йосифа. — *Николай Влад* голова, *Пант. Клим* писар.

Річні збори брацтва сьв. Апостола Тадея при руско кат. церкві в Чернівцях відбудуть ся, як звичайно, так і сего року в день сьв. Івана Хрестителя т. е. в пятницю 20. сїчня н. ст. 1905. в комнатах власного брацкого дому ул. Кушнїрска ч. 10. вечером о годинї 8-ій з звичайним порядком денним. Як звісно мае се брацтво прегарні, гуманні цїли як: підпомагане бідної молодїжи шкільної, утримуване хорального сьпіву і проч. тож обовязком моральним кождого щирого Русина-католика есть, щоби він належав до сего брацтва. Вписуватись можна в члени брацтва також в день загальних зборів в згаданім домі від год. 6-ої вечером. Просить ся о як найчисленнїйше приступлене і участь в загальних зборах, на котрих рішати муть ся важкі справи. — *М. Коралевич* голова, *о. Сїмович* секретар.

Проти кількох учасників бенкету в Ростові над Доном, на якім виголошено свободолюбія, обжалувано за обиду маестату. — На стациї в Тихорічку арештовано одного із бесїдників катеринодарского бенкету, про який ми свого часу писали в нашій часописи.

Загальні збори „Народної Сили" не відбудуть ся дня 20. січня 1905 р. але на жадане членів пізнїйше. — *Др. Лев Когут.*

Дисциплїнарний закон учительский в тім видї, як его ухвалив тогорічний сойм не одержав монаршої санкциї. Видїл краевий на своїм засїданю із дня 13. с. м. порішив передати той законопроект законодатній прибічній радї, щоб его змодифікувати після санкціонованого вже дисциплїнарного закона учителїв стирийских.

„Січ" в Веренчанцї скликуе надзвичайні загальні збори на недїлю т. е. 22. сїчня 1905 зі слїдуючим дневним порядком: 1. Справоздане старшини із дотеперішної дїяльности. 2. Вибір кошового, 1. і II. четаря. 3. Вільні внесеня. 4. Сьпіви і декламациї. — За старшину: *Тодор Габаковский*, осавул.

Любителям алькоголїчних напитків усьміхае ся гнила будучність, що будуть могли їх носити прим. в кишени без того, щоб дбати ще про фляшки. Ось студент рижской полїтехнїки Б. Штрітерам найшов спосіб на те, щоб спіритні напитки приготовляти не в станї плиннім але в видї цїпкої маси.

Проти жидівских еміґрантів. За послїдних пять місяцїв причалило до новойорских берегів поверх 75 тисяч російских жидів. Богато з них до Америки не впущено головно через те, що заїхали туди за чужою помочию. Справою сею займе ся конґрес і порішить средство на те, щоб спинити на будуче таку масову еміґрацию.

Загальний збір „Руско народної каси пожичкової і щадничої для громад Ґоґолина і Легучени Тевтул стоваришеня зареестрованого з необмеженою порукою", відбуде ся в недїлю, дня 29. сїчня 1905, о годині 2 по полудни в шкільнім будинку із отсим порядком нарад: 1. Установлене стану паїв, вкладок і позичок; установлене, найбільшої і найменьшої суми, яку позволяе ся одному чоловікови зложити до щадницї каси; установлене речинця виповідженя для вкладок щадничих і речинцї платности відсотків від вкладок щадничих; установлене, яку найбільшу пожичку можна одному членови дати, установлене стопи процентової для вкладок щадничих і для пожичок (§§ в — е, 59, 63, 65). 2. Ухвалити, що робити з лишними в касї грішми і як роздобути для каси гроший. 3. Ухвала в справі запомоги краевої. 4. Вибір касиера, і назначене платнї для него (§§ 29, 51, 52). 5. Ухвала, кілько мае бути членів в радї надзорчій і вибір ради надзорчої і (§§ 39, 40, 51). — *Тодор Поклїтар* начальник.

Дрібні вісти. В Маланчин вечір витав рошоский господар Мих. Кантимір новий рік вистрілами, причім поранив собі руку так дуже, що поготівля ратункова мусїла відвезти его до краевого шпиталю.

Торговельні зносини Сполучених Держав за послїдних 30 лїт зробили незвичайний крок вперед. В 1875 р. вивезено із Сп. Держав товарів за 2.796,000.000 фр. а в 1902 за 7.021,000.000 фр. т. е. *151%* більше. Вивіз досягнув 1875 р. 2.665,000.000 фр., а 1902 р. 4.661.000.000 фр. себто побільшив ся о *60%*. Отсей розвиток торговлї треба приписати протекцийній листовій тарифі Сп. Держ. і розширеню фахового образованя тамошної молодїжи. В Сп. Державах е поверх 300 шкіл із 100 тисячами учеників, в яких удїлюють аґрономічних, промислових, купецких і скарбових відомостий.

„Руска селяньска бурса". В спомагаючі члени бурси вступили: Вп. п. інсп. Николай Спинул, п. Прайс і п. Шевчик з Довгополя з місячною датком 2 кор. Дальші жертви наспіли від абітурїента Івана Филиповича 2 кор. і від п. надучителя Василя Продана з Шировців долїшних 2 кор. На зборах філії „Руской Бесїди" в Вижници зібрали пп. учителї Мандрик і Майковский 20 кор. 27 сот. Заряд бурси звертае ся до до П. Т. публики з уклінною просьбою о зношене тепле убраня для бурсаків, бо терплять дуже від холоду. За щирі датки сердечний Спасибіг! *П. Клим.*

Посмертні вісти.

Ігнатій Яричевский рогатиньский міщанин щирий патріот, батько нашого поета проф. Сильвестра та Павлїни й Івонни помер по довгій а тяжкій недузї в суботу в 70. роцї житя. В. е. п.

НАУКА, ШТУКА І ЛЇТЕРАТУРА.

Товариш ілюстрований календар товариства „Просьвіта" на рік звичайний 1905. Річник IV. Коштом і заходом товариства „Просьвіта". У Львові. З друкарні Наукового товариства імени Шевченка під зарядом К. Беднарского, ст. 240 — 16-ка. Цїна 1 кор.

Ucrainica в чужих часописях. В черновецкім дневнику „Bukow. Nachrichten" із 13. грудня м. р. подав д. Кость Кракалїя переводом із нашої мови оповідане „Зачарована скрипка" а в „Bukow. Post" із 10. с. м. „Протокол" Ілярія Карбулицького.

Малий фейлетон.

Ярослав Весоловський.

ТИ ВІРИШ...

С... П...

Ти віриш цїлою душею
Так горячо й твердо як дитина,
Що в Бога знайдеш ще спасене
Немов Марія Магдалина.

Ти віриш, що се станесь конче,
Що тее милосерде Боже
Зійде так, мов яснее сонце
Над чоловіка смертне ложе.

Ти віриш і хрест житя свого
Вмиваеш горем і сльозами
Ти віриш й неначе півсонна —
Бредеш в багнї до безтями.

Чернівцї 16. I. 1905.

Переписка Редакциї.

Всїм нашим прихильникам складаемо за новорічні бажаня сердечне спасибіг! — **Вп. В. М.** Із надісланої збірки надав ся до друку тільки один вірш, який поміщено в „Р. Р." Прочі вірші задля крайно лихої форми годї випечатати. — **Всч. о. В—ий в Канадї.** За предметові записи із „Нового краю" будемо дуже вдячні.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях. За редакцию відповідає Іван Захарко.
З друкарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядм Івана Захарка.